

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 25 października 2018 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Rozporządzenie (WE) nr 110/2008 –
Napoje spirytusowe – Definicja, opis, prezentacja, etykietowanie i ochrona oznaczeń geograficznych –
Punkt 41 załącznika II – Likier jajeczny – Definicja – Wyczerpujący charakter [wykazu]
dozwolonych składników

W sprawie C-462/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Hamburg (sąd krajowy w Hamburgu, Niemcy)
postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 sierpnia 2017 r.,
w postępowaniu:

Tänzer & Trasper GmbH

przeciwko

Altenweddinger Geflügelhof KG,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: C. Lycourgos, prezes dziesiątej izby pełniący obowiązki prezesa dziewiątej izby, E. Juhász
i C. Vajda (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Tänzer & Trasper GmbH przez K. Krietsch, Rechtsanwältin,
- w imieniu Altenweddinger Geflügelhof KG przez H.J. Omselsa, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu greckiego przez G. Kanellopoulosa, M. Tassopoulou oraz A. Vasilopoulou,
działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez B. Eggers oraz B. Hofstättera, działających w charakterze
pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni pkt 41 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89 (Dz.U. 2008, L 39, s. 16; sprostowanie Dz.U. 2009, L 228, s. 47), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz.U. 2008, L 354, s. 34) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 110/2008”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Tänzer & Trasper GmbH a Altenweddinger Geflügelhof KG w przedmiocie nazwy handlowej „likier jajeczny”, którą opatrzone produkty tej ostatniej spółki.

Ramy prawne

- 3 Motywy 2, 4 i 9 rozporządzenia nr 110/2008 stanowią:
 - „(2) Sektor napojów spirytusowych ma istotne znaczenie dla konsumentów, producentów oraz sektora rolniczego [Unii]. Środki mające zastosowanie do sektora napojów spirytusowych powinny przyczyniać się do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, zapobiegania oszukańczym praktykom oraz osiągnięcia przejrzystości rynku i uczciwej konkurencji. Poprzez takie działania środki te powinny chronić renomę, jaką wspólnotowe napoje spirytusowe zyskały na rynku wspólnotowym i światowym, nadal uwzględniając tradycyjne praktyki stosowane przy wytwarzaniu napojów spirytusowych oraz zwiększone zapotrzebowanie na ochronę i informowanie konsumenta [...].
 - [...]
 - (4) W celu zapewnienia bardziej systematycznego podejścia do prawodawstwa regulującego kwestie napojów spirytusowych niniejsze rozporządzenie powinno wskazywać jasno określone kryteria dotyczące wytwarzania, opisu, prezentowania i etykietowania napojów spirytusowych, jak również ochrony oznaczeń geograficznych.
 - [...]
 - (9) W związku ze znaczeniem i złożonością sektora napojów spirytusowych wskazane jest ustanowienie szczególnych środków w odniesieniu do opisu i prezentacji napojów spirytusowych wykraczających poza horyzontalne zasady ustanowione w dyrektywie 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 marca 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie etykietowania, prezentacji i reklamy środków spożywczych [Dz.U. 2000, L 109, s. 29]. Te szczególne środki powinny również zapobiegać niewłaściwemu wykorzystywaniu określenia »napój spirytusowy« i nazw napojów spirytusowych w odniesieniu do wyrobów, które nie odpowiadają definicjom zawartym w niniejszym rozporządzeniu”.
- 4 Artykuł 1 ust. 1 rozporządzenia nr 110/2008 stanowi, że ustanawia ono przepisy dotyczące definicji, opisu, prezentacji i etykietowania napojów spirytusowych, jak również ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych.

5 Artykuł 2 ust. 1 i 3 tego rozporządzenia brzmią następująco:

„1. Do celów niniejszego rozporządzenia »napój spirytusowy« oznacza napój alkoholowy:

[...]

c) o zawartości alkoholu wynoszącej minimum 15% obj.;

[...]

3. Minimalna zawartość alkoholu określona w ust. 1 lit. c) pozostaje bez uszczerbku dla definicji produktu w kategorii 41 w załączniku II”.

6 Artykuł 4 tego rozporządzenia przewiduje, że napoje spirytusowe są sklasyfikowane w kategorii zgodnie z definicjami zawartymi w załączniku II.

7 Artykuł 5 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia stanowi:

„Bez uszczerbku dla szczegółowych przepisów przewidzianych dla każdej z kategorii od 15 do 46 wymienionych w załączniku II napoje spirytusowe tam zdefiniowane mogą:

a) być otrzymywane ze wszystkich surowców rolnych wymienionych w załączniku I do [t]raktatu”.

8 Zgodnie z art. 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 110/2008:

„1. Napoje spirytusowe odpowiadające specyfikacjom produktów zdefiniowanych w kategoriach od 1 do 46 w załączniku II są w opisie, prezentacji i etykietowaniu opatrzone określoną tam nazwą handlową.

2. Napoje spirytusowe, które odpowiadają definicji zawartej w art. 2, ale które nie spełniają kryteriów włączenia do kategorii od 1 do 46 w załączniku II, są opatrzone w opisie, prezentacji i etykietowaniu nazwą handlową »napój spirytusowy«. Bez uszczerbku dla ust. 5 niniejszego artykułu nazwy tej nie zastępuje się ani nie zmienia”.

9 Załącznik II do tego rozporządzenia nosi tytuł „Napoje spirytusowe”. Punkty 41 i 42 znajdują się w części tego załącznika poświęconej „kategoriom napojów spirytusowych” i mają następujące brzmienie:

„41. Likier jajeczny lub *advocaat*, lub *avocat*, lub *advokat*

a) Likier jajeczny lub *advocaat*, lub *avocat*, lub *advokat* to napój spirytusowy, aromatyzowany lub nie, otrzymany z alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, destylatu lub okowity, zawierający następujące składniki: żółtko jaj wysokiej jakości, białko jaj i cukier lub miód. Minimalna zawartość cukru lub miodu – wyrażonego jako cukier inwertowany – musi wynosić 150 gramów w litrze. Minimalna zawartość czystego żółtka jaj musi wynosić 140 gramów w litrze gotowego wyrobu.

b) W drodze odstępstwa od przepisów art. 2 ust. 1 lit. c) minimalna zawartość alkoholu w likierze jajecznym lub w *advocaat*, lub *avocat*, lub *advokat* wynosi 14% obj.

c) Do przyrządzania likieru jajecznego lub *advocaat*, lub *avocat*, lub *advokat*, można używać wyłącznie substancji aromatycznych w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (WE) nr 1334/2008 i preparatów aromatycznych w rozumieniu art. 3 ust. 2 lit. d) tego rozporządzenia.

42. Likier z dodatkiem jajka

- a) Likier z dodatkiem jajka to napój spirytusowy, aromatyzowany lub nie, uzyskany z alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, destylatu lub okowity, którego charakterystyczne składniki to: żółtko jaj wysokiej jakości, białko jaj i cukier lub miód [...].

[...]”.

Spór w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 10 Zarówno Tänzer & Trasper, jak i Altenweddinger Geflügelhof są wytwórcami likierów, do których składników należą w szczególności jaja i które sprzedawane są zarówno w sklepach, jak i przez Internet pod nazwą handlową „likier jajeczny”. Wśród likierów sprzedawanych pod tą nazwą przez Altenweddinger Geflügelhof znajduje się gama produktów zawierających na etykiecie na odwrotnej stronie butelek informację „zwiera mleko”. Bezsporne jest, że produkty te rzeczywiście zawierają mleko.
- 11 Tänzer & Trasper przed sądem odsyłającym, Landgericht Hamburg (sądem krajowym w Hamburgu, Niemcy), wystąpiła z żądaniem – na podstawie przepisów prawa krajowego w związku z prawem Unii – zobowiązania Altenweddinger Geflügelhof do zaprzestania używania nazwy handlowej „likier jajeczny” dla tych produktów. W opinii Tänzer & Trasper, ponieważ mleko nie jest wymienione w pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 jako składnik likieru jajecznego, produkt zawierający ten składnik nie może nosić tej nazwy handlowej.
- 12 Altenweddinger Geflügelhof natomiast utrzymuje, że przedmiotowe produkty odpowiadają specyfikacji tego przepisu w zakresie, w jakim wymienione w nim składniki stanowią jedynie minimalne wymogi, których spełnienie warunkuje to, że produkt może być oznaczony jako „likier jajeczny”.
- 13 W tych okolicznościach Landgericht Hamburg (sąd krajowy w Hamburgu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy składniki wymienione w pkt 41 załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 110/2008 są składnikami, które napój spirytusowy powinien zawierać co najmniej, aby mógł nosić w obrocie nazwę »likier jajeczny« (specyfikacja minimalna), czy też wymienione są wyczerpująco dopuszczalne składniki produktu, który ma nosić w obrocie nazwę »likier jajeczny«?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 14 W drodze swojego pytania prejudycjalnego sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy pkt 41 załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że aby napój spirytusowy mógł nosić nazwę handlową „likier jajeczny”, napój spirytusowy nie może zawierać innych składników niż te wymienione w tym przepisie.
- 15 Rozporządzenie nr 110/2008 ustanawia w art. 1 ust. 1 zasady dotyczące definicji, opisu, prezentacji i etykietowania napojów spirytusowych, jak również ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych. Zgodnie z art. 4 tego rozporządzenia napoje spirytusowe są sklasyfikowane w kategorii zgodnie z definicjami zawartymi w załączniku II do tego aktu.
- 16 W niniejszej sprawie spór w postępowaniu głównym dotyczy kwestii, czy Altenweddinger Geflügelhof, pozwany w tym sporze, ma prawo opatrzyć swoje produkty nazwą „likier jajeczny”, podczas gdy zawierają one, ponad składniki zawarte w tym przepisie, mleko.

- 17 Należy zauważyć, że zdanie pierwsze pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 w wersjach w językach hiszpańskim, angielskim i francuskim jest zredagowane w taki sposób, że w sposób jednoznaczny wynika z niego, iż lista składników tam wymienionych ma charakter wyczerpujący.
- 18 Niemniej jednak to zdanie w wersji w języku niemieckim przewiduje, że likier jajeczny jest napojem spirytusowym, „który zawiera” jako składniki żółtko wysokiej jakości, białko oraz cukier lub miód. Jak zauważyła w swoich uwagach na piśmie Komisja Europejska, brzmienie to nie wyklucza wykładni, zgodnie z którą dopuszczalne byłoby dodanie składników innych niż te wymienione.
- 19 Ponadto Altenweddinger Geflügelhof podkreśla w swoich uwagach przedstawionych Trybunałowi, że wersja tego zdania w języku włoskim kwalifikuje składniki tam wymienione jako „cechy charakterystyczne” („elementi caratteristici”). Tak więc brzmienie pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 w tej wersji językowej odpowiada brzmieniu pkt 42 tego samego załącznika, który definiuje napój spirytusowy opatrzony nazwą „likier z dodatkiem jajka”.
- 20 W tym kontekście należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni lub przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych. Przepisy prawa Unii należy interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach urzędowych Unii. W przypadku wystąpienia rozbieżności między różnymi wersjami językowymi tekstu prawa Unii dany przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego jest częścią (zob. podobnie wyrok z dnia 1 marca 2016 r., Alo i Osso, C-443/14 i C-444/14, EU:C:2016:127, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 21 Jeśli chodzi, w pierwszej kolejności, o kontekst przedmiotowego przepisu, to należy zauważyć, że z art. 9 ust. 1 rozporządzenia nr 110/2008 wynika, iż napoje spirytusowe odpowiadające specyfikacjom określonym dla produktów zdefiniowanych w kategoriach załącznika II do tego rozporządzenia dotyczą opisu, prezentacji i etykietowania nazw handlowych tam zawartych. Artykuł 9 ust. 2 tego rozporządzenia uściśla, że gdy napoje spirytusowe, które odpowiadają definicji zawartej w art. 2 tego samego rozporządzenia, nie spełniają kryteriów włączenia do kategorii od 1 do 46 tego załącznika, to są opatrzone nazwą handlową „napój spirytusowy”. Z analizy łącznej dwóch pierwszych ustępów tego art. 9 wynika, że definicje napojów spirytusowych zawarte w poszczególnych kategoriach rzeczoności załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 mają charakter ścisły i wyczerpujący.
- 22 W drugiej kolejności, odnośnie do celu rozporządzenia nr 110/2008 – po pierwsze, motyw 4 tego aktu wskazuje cel polegający na zapewnieniu bardziej systematycznego podejścia do prawodawstwa regulującego kwestie napojów spirytusowych poprzez ustanowienie jasnych kryteriów dotyczących wytwarzania, opisu, prezentowania i etykietowania tych napojów, jak również ochrony oznaczeń geograficznych. Ponadto motyw 9 tego rozporządzenia wskazuje, że akt ten zmierza również do ustanowienia szczególnych środków w odniesieniu do opisu i prezentacji napojów spirytusowych służących w szczególności zapobieganiu niewłaściwemu wykorzystywaniu określenia „napój spirytusowy” i nazw napojów spirytusowych w odniesieniu do wyrobów, które nie odpowiadają definicjom zawartym w załączniku II do tego rozporządzenia.
- 23 Tak więc definicje znajdujące się w tym załączniku stanowią ściśle środki szczególne dotyczące opisu i prezentowania napojów spirytusowych, o których mowa w poprzednim. W zakresie, w jakim te definicje, znajdujące się zatem w centrum systemu ustanowionego rozporządzeniem nr 110/2008, i ich dokładność ma służyć celowi przywołanemu również w poprzednim punkcie, polegającemu na unikaniu nadużywania nazw handlowych napojów spirytusowych, muszą one podlegać ścisłej wykładni, albowiem w przeciwnym razie system ten zostałby osłabiony. W tych okolicznościach możliwość dodania dodatkowych składników do tych wymienionych w przywołanych definicjach może zostać dopuszczona wyłącznie w wypadku, gdy została ona wyraźnie w nich przewidziana.

- 24 Taka sytuacja nie występuje w wypadku pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008, który nie zawiera żadnej wzmianki odnośnie do możliwości dodania składników innych niż te wymienione w pkt 41 lit. a) tego załącznika. Jedynie użycie, ponad te składniki, pewnych substancji i preparatów aromatyzujących jest wyraźnie przewidziane, i to w warunkach szczegółowo określonych, w pkt 41 lit. c) tego załącznika. Tymczasem mleka nie można zakwalifikować jako „substancji” lub „preparatu” aromatycznego.
- 25 Wykładnia definicji znajdującej się w pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 w tym znaczeniu, że wymienione w niej składniki są tymi, które likier jajeczny musi co najmniej zawierać – jak zasadniczo zauważają Tänzer & Trasper i Komisja – prowadziłyby do zezwolenia na dodanie nie tylko mleka, lecz także każdego innego produktu, co z kolei stanowiłoby naruszenie celu polegającego na wskazaniu jasno określonych kryteriów dotyczących wytwarzania, opisu, prezentowania i etykietowania napojów spirytusowych zdefiniowanych w tym załączniku.
- 26 W zakresie, w jakim Altenweddinger Geflügelhof utrzymuje, że mleko jest wykorzystywane przy tradycyjnej produkcji likieru jajecznego, tak że takie wykorzystanie odpowiada oczekiwaniom konsumenta, należy zauważyć, że w pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 brak jest wzmianki o możliwości korzystania z tradycyjnych metod produkcji, która jest wyraźnie przewidziana w odniesieniu do pewnych kategorii napojów spirytusowych znajdujących się w tym załączniku.
- 27 Jeśli chodzi o argument spółki Altenweddinger Geflügelhof, zgodnie z którym na podstawie art. 5 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia napoje spirytusowe zdefiniowane w załączniku II do tego aktu mogą być otrzymywane ze wszystkich surowców rolnych wymienionych w załączniku I do traktatu FUE, a zatem także z mleka, wystarczy zauważyć, iż na podstawie samego tego przepisu, możliwość ta istnieje „[b]ez uszczerbku dla szczegółowych przepisów przewidzianych dla każdej z kategorii od 15 do 46 wymienionych w załączniku II [do rozporządzenia nr 110/2008]”.
- 28 Po drugie, z motywu 2 rozporządzenia nr 110/2008 wynika, że owo rozporządzenie ogólnie zmierza do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, zapobiegania oszukańczym praktykom oraz osiągnięcia przejrzystości rynku i uczciwej konkurencji, jak również ochrony renomy, jaką unijne napoje spirytusowe zyskały w Unii i na rynku światowym.
- 29 Tymczasem wykładnia, zgodnie z którą lista składników znajdująca się w pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 nie ma wyczerpującego charakteru, niesie z sobą ryzyko naruszenia tych celów. Możliwość dodania do likieru jajecznego składników innych niż te przewidziane w sposób wyczerpujący w ramach tej listy wywierałaby negatywny wpływ na przejrzystość i mogłaby dla producentów stanowić zachętę do dodawania tańszych składników, ze szkodą dla uczciwej konkurencji i ochrony konsumentów.
- 30 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie trzeba udzielić odpowiedzi, że pkt 41 załącznika II do rozporządzenia nr 110/2008 należy interpretować w ten sposób, że aby napój alkoholowy mógł być opatrzony nazwą handlową „likier jajeczny”, nie może zawierać składników innych niż te wymienione w tym przepisie.

W przedmiocie kosztów

- 31 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Punkt 41 załącznika II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 110/2008 z dnia 15 stycznia 2008 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 1576/89, w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1334/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r., należy interpretować w ten sposób, że aby napój alkoholowy mógł być opatrzony nazwą handlową „likier jajeczny”, nie może zawierać składników innych niż te wymienione w tym przepisie.

Podpisy